

La Coveta de sant Onofre

Primera edició 2014

© Cento Sancho Pastor

© Il·lustracions: Eugènia Sancho Martínez

Edició pel XXV Aniversari de l'Associació
Cultural d'Amics de la Passejà de Quart de
Poblet. 1989-2014

Impressió: Pedro Loba Yuste

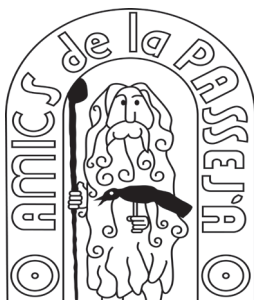
S'acosta ja l'estiu i l'aire
fa perfum de cuina:
Ous, botifarra d'oli,
caragols al plat i titaina,
tonyina de sorra i pebrera.

Vinga, sopem! Que hem d'eixir!
Que la Coveta ja està a la porta
i estan pujant a l'ermita,
més enllà del barranc.

No sents els trons i les campanes?
Vinga, sopem! Que hem d'eixir!
Esta nit farem la Passejà!

Índex

XXV Aniversari dels Amics de la Passejà	5
La Passejà de sant Onofre.	9
Nelo	15
Sant Onofre, Patró de Quart de Poblet	21
L'anda de sant Onofre, la Coveta	29
El corb Providència	33
L'àngel Serafi	45
Els lleons bessons	61
Epíleg	71

XXV Aniversari dels Amics de la Passejà

Vint-i-cinc anys és un bon termini de temps per reflexionar al voltant de la faena feta. Al llarg d'este temps de vida de la nostra associació el seu objectiu constant ha sigut dignificar, mantindre i difondre la festa que més ens identifica com a quartans: La PASSEJÀ de sant ONOFRE, a la nit del 9 de Juny .

Iniciàrem la nostra caminada arreplegant una festa de la Passejà deslluïda i desconeguda per a la

majoria dels quartans. A poc a poc, amb l'esforç de tots de dins i de fora de l'associació, podem presentar any rere any una festa d'interès, estèticament bella, lúdica i cada vegada més coneguda i reconeguda dins i fora del poble. Una festa de Quart de Poblet, complexa per la quantitat d'elements que es combinen i estimada com a pròpia pels habitants dels nostre poble.

Ara, al 2014, els Amics de la Passejà formem un col·lectiu al voltant de 70 dones i homes, de totes les edats, units només per l'estima d'allò que és nostre. Amb el nostre impuls, s'aconseguí que la Passejà siguera reconeguda com a Festa d'Interés Turístic, però, a més, volem que la Passejà tinga cada vegada més presència als nostres carrers i

més significat per als quartans i per a tots els que estan relacionats amb el nostre poble i la nostra cultura. Considerem la Passejà com un PATRIMONI del que som portadors amb tot el veïnat de Quart de Poblet. I per eixe camí, de defendre i mantindre la festa, nosaltres fem festa.

La Passejà de sant Onofre.

Des de que tinc memòria he anat tots els 9 de juny, per la nit, a la Passejà de sant Onofre en Quart de Poblet, el meu poble. És una nit especial, és juny, ja s'endevina l'estiu i, al carrer, a boqueta nit, s'està la mar de bé. Eixa nit fem poble a l'olor de la pólvora, amb el sorolls dels trons i de la música, i amb la companyia de tots els veïns, els que viuen a Quart de Poblet i els

que venen de fora per celebrar el dia del nostre patró i per viure que encara som poble, junts, entre tots.

De xicotet anava a la Passejà de la mà de mon pare i supose que de més menut encara, al seu braç. Darrere la Coveta i davant la música. Mos pares sempre trobaven a algú amb qui parlar i jo, a la seua mà, passava el recorregut mirant, a dreta i esquerra, a tota la gent amb la que es creuàvem. Passejàvem un poc i paràvem a xarrar. Quatre passes més i una altra parada. Jo, plantat, sentint les converses mentres al meu cap em preparava per a les aventures de la nit: les parades de la comitiva per vore les tires de bengales i els castells de foc, amb eixes eixides de llum i explosió; els abraços de ma tia, tan

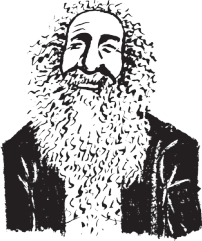
efusius que tallaven la respiració, o les estratègies de les diableries que amb els cosins faria al sendemà armats amb les nostres pilotes, avinguda amunt, avinguda avall.

En fer-me més major, m'arribà el moment d'anar sense els pares, primer amb els meus germans i després amb els amics. Quan eixia amb els amics, fèiem de la Passejà una autentica festa. Quedàvem a l'avinguda per a vore-la passar i es ficàvem, junts, darrere de tot, per a després eixir-se'n de la ruta i anar a l'altura de la Coveta. Quan el sant parava davant de la casa d'algun vellet, que eixia a la porta a fer-li una oració, procuràvem estar en primera fila, ja que els familiars solien agrair la parada traquent beguda fresca i pastissets per

als tiradors. Nosaltres aprofitàvem el rebombori per a pispar algun rollot o un tros de coca de llanda que fer-se a la boca. De vegades, pujàvem al principi de la comitiva per demanar coets als tiradors. Sempre trobàvem algun cosí o conegut comprensiu que tirava mà a la seua caixa i ens traïa una parell de coets amb l'advertència: "Tingau ull!". Nosaltres complíem, perquè amb els dos ulls ben oberts pegàvem foc als coets en qualsevol descampat i miràvem com les eixides d'espurnes brillaven a la nit de les estreles...

Ara tampoc falle a la Passejà, però ara jo sóc tirador. M'aplego amb la resta dels Amics de la Passejà i pugem junts per l'avinguda, a toc de tabal i dolçaina fins a arribar a les portes de l'ermita. Allí,

com des de fa quasi tres-cents anys, ens esperen les portes obertes i la campaneta boja de tan de repicar per donar-nos la benvinguda. I dins l'ermita, el nostre patró a la Coveta, carregada de flors i amb els llums encesos, com si ens diguera impacient: “Vinga, anem a eixir pel poble!” Després, tot és desfilar davant de l'anda del patró, obrint-li pas, amb les caixes carregades de coets i amb les tenalles a la mà dispostes a subjectar eixes eixides de foc, llum i so.

Nelo

Quan arriba la Passejà a l'antic pas a nivell que ara és una rodona amb una font monumental d'aigua, l'Associació d'Amics de la Passejà parem la comitiva i aprofitem perquè els xiquets i les xiquetes façan una roda de foc d'honor al sant i per llançar un castell de foc. Sempre em passa que, en eixe moment, mire entre la gent i busque al vell Manuel, per si, per una d'aquelles, apareguera enguany el vell, amb el seu sarró, caminant i

saludant al costat del sant. Ja fa temps que no el veig, i és que a Nelo l'enrecorde com un home major, carregat d'anys, sempre amb una llarga barba desgrenyada, sempre caminant vora a la Coveta i sempre amb un somriure de felicitat als ulls. Nelo s'acostava pel poble la nit de la Passejà, des de sempre. Era fill del poble i tots el coneixien. Recorde com, de xicotet, el saludava mon pare, jo a la seua mà: "Com va eixa vida?" i Nelo li contestava: "Ací, un any més, a la Passejà...". Després he sabut que la gent xafardejava sobre ell: que si una malaltia nerviosa l'havia convertit en vagabund, que si eixia d'un hospital tots els anys per vindre a la Passejà... jo mai he fet molt de cas d'eixos romanços. Amb el temps, Nelo i jo entaularem

bona relació, i encara que conversàvem molt a sovint i que tenia certa curiositat per saber per què apareixia per Quart de Poblet any rere any, només el dia del patró, mai gosí preguntar-li.

La meua curiositat per la figura de Nelo va despertar quan jo era xicotet, no tindria més de nou anys. Anavem pel carrer mirant passar la Passejà quan li preguntí al meu germà major, que per aquella època em feia

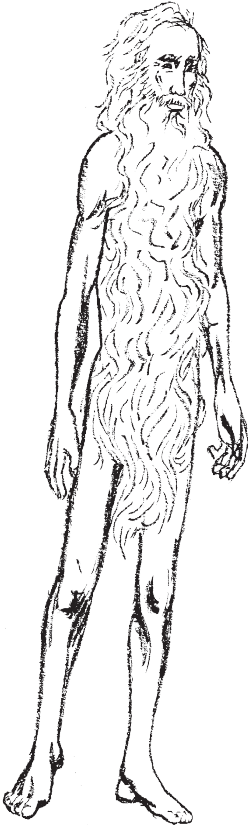
de curador, qui era eixe home de la barba llarga. El meu germà, segurament perquè deixara d'emprenyar-lo, m'amollà: "No el reconeixes? És sant Onofre que ve a la seua Passejà". Jo no era tan innocent com per a empassar-me una cosa així, però em paregué una resposta fabulosa. Des d'eixe moment la presència de Nelo tots els anys a la Passejà, suposava un atractiu magnètic en una festa ja per sí màgica

Nelo, tot i el seu aspecte desgarbat, tenia una mirada molt afable, i per a mi era molt fàcil xarrar amb ell, a les seues visites a la festa del poble. De vegades era a la mateixa Passejà, pels carrers de la comitiva o a la Plaça de l'Església, prenent l'orxata amb roquilletes que ofereixen els Amics

de la Passejà a tots els arriben fins el final del trajecte. Altres vegades era al 10 de juny, el dia de la festa, anant per l'avinguda i raonant mentres caminàvem entre les parades de la fira. Sempre parlàvem del

poble i de la seua festa. Jo li contava com enyorava al neuler, l'home dels "barquillos", que feia temps que no se'l veia entre les paradetes de l'avinguda, amb aquella ruleta que tenia l'agulla feta d'una estella de baralla. Nelo em contava com era la processó de tartanes d'Aldaia i Paterna que s'acostaven a l'ermita quan era xicotet, o com es disparaven engruellades, morterets clavats a terra, a l'eixida de Missa Major.

Sant Onofre, Patró de Quart de Poblet

Nelo m'expli-
cava que sant Onofre
és conegut a tot lo món
i que se'l representa
com a un vellet arru-
gat, prim, amb rostre
tranquil que, per no
tindre, no du ni roba i
va vestit amb els seus
propis llargs cabells del
cap i de la barba. En-
cara i tot, Nelo tenia per a sí mateix

que no havia sigut un sant fluixet: “Ningú aguanta 30 anys vivint a soles al desert si no té una determinació forta i un cap dur com un cudol”. I li brillaven els ulls quan m’ho contava.

Sabia moltes històries sobre el sant, totes les que havia sentit jo al poble i d’altres que no tenia notícia. Que, quan era xicotet, allà va l’animalada, el pare de sant Onofre, que seria també Rei d’Honoria, manà ficar-lo al mig d’una foguera de llenya i que les flames no li feren ni una ferida. Jo ja havia sentit la llegenda del moliner, on sant Onofre se li aparegué un dia a este treballador del Molí dels Frares i li demanà que el nostre poble alçara una ermita al seu honor al lloc on es troba a dies d’ara. El moliner,

sobrepasat per l'encàrrec, li suplicà un senyal perquè els habitants de Quart de Poblet el cregueren. El sant li escrigué amb el dit, en lletres daurades sobre el braç: "Sóc Onofre".

També ma iaia m'havia contat les intervencions miraculoses del sant en la protecció de les

collites. Una vegada, una forta sequera en primavera assecà el riu i deixà les séquies tan eixutes que no hi havien ni granotes. Les collites estaven a punt de perdre's i els quartans ja es veien condemnats a patir fam i malalties. Els veïns, com a últim recurs, tragueren en processó a "l'abuelet", la figura que es venera a l'ermita, al front de l'altar. La resposta del cel a les rogatives va ser una forta tempesta on les pedres de granís anaven vestint de blanc tots els carrers!! Els quartans, desesperats, isqueren de seguida a les hortes per arreplegar el que quedara dels cultius abans que el granís els arrasara completament. Allí, es dugueren la sorpresa de que, mentres al poble granissava, a l'horta només queia un vel d'aigua que permeté

salvar les collites i l'any.

O aquella vegada, quan el poble es trobava ben apurat per una epidèmia de pesta que anava delmant als veïns començant pels més dèbils, els xiquets i el majors. Els quartans s'acolliren a la protecció del Sant Patró, traguent-lo en processó pels carrers del poble. I en eixe moment l'epidèmia es tallà, que ja no hi hagué ni un cas més de malaltia.

Em deia Nelo: "Tenim la sort de tindre un patró fill de rei i que per això li diuen: El Monarca Anacoreta". Em parlava de la vida del sant, no com si fóra una lliçó d'escola, sinó més bé com un conte. Em contava com de jove, sant Onofre s'havia anat a viure a una

comunitat de monjos al desert de la Tebaida, a l'interior d'Egipte, i que ja de més adult, va triar viure tot sol com un ermità o anacoreta, és a dir, viure en un lloc solitari, entregat completament a la contemplació i a la penitència, aïllat de la resta del mon: “A una cova en les muntanyes, on hi havia una fontiuva d'aigua clara i on creixia una palmera que li subministrava dàtils tots els dies de l'any”. Com a signe de la seua santedat, la Providència Divina vetllava per ell. Tots els dies, al de matí, un corb s'acostava a la seua cova portant-li al bec una rosqueta de pa. A més a més, tots els diumenges, baixava del cel un àngel amb una forma consagrada perquè el nostre sant combregara.

Jo, en eixe moment, l'inte-

rrompia per preguntar-li: "I si vivia tot sol, com sabem de la seua vida?" Aleshores, Nelo feia un somriure i continuava la seua narració: "Allí va viure solitari al voltant de trenta anys, fins que va sentir que arribava al final de la seua vida. Eixe mateix dia va aparèixer per la seua muntanya un monjo, de nom Pafnuci, que s'havia perdut pel desert en el seu viatge de visita a les comunitats monàstiques. En principi, Pafnuci es va espantar de vore l'aspecte del nostre sant, i el va confondre amb una fera salvatge. Però sant Onofre el va tranquil·litzar i li va contar, abans de morir, la història de la seua vida. I conta la tradició que en el moment de morir es va sentir cantar en el cel als àngels que rebien l'ànima del difunt. Al

poc, dos lleons s'acostaren a la cova i amb les seues urpes excavaren a terra la tomba del sant. Quan Pafnuci deixà el cadàver del vell sant a la fossa que havien fet els animals i va resar les oracions pels difunts, hi hagué un fort terratrèmol a la muntanya. La palmera que havia alimentat de dàtils al sant s'assecà de colp i la font deixà de brollar. Per fi, la cova on havia viscut i resat el nostre patró s'ensorrà completament, cobrint i protegint la seua tomba. I acaba de contar la tradició que Pafnuci, reconfortat per tot el que havia vist i sentit, se'n tornà al desert fins que trobà un xicotet monestir, on li donaren paper i tinta per escriure el seu testimoni de la vida i la mort del nostre Sant Patró i que fóra exemple per a tots el creients.”

L'anda de sant Onofre, la Coveta

Un any,
el dia de la festa, coincidirem Nelo
i jo a la vesprada, dins de l'ermita,
contemplant l'anda de la Coveta.
Nelo em senyalà el sòl de la cova i
em digué: "Si et fixes voràs als peus
de la cova, els objectes de la vida del
sant: el llibre d'oracions, la creu i la
calavera, perquè sant Onofre dedi-
cà la seua vida a la soledat i la pre-
gària, a la meditació sobre la passió
del Nostre Senyor i sobre la vanitat

de la vida. Voràs també la corona i el ceptre real en terra, perquè va renunciar al poder encara que era fill d'un rei, el Monarca Anacoreta. A la Coveta no li falta de res. Té la Palmera, amb dàtils, que donava fruits tots els dies de l'any. Al costat de sant Onofre destaca l'àngel Serafí, jove i valent, donant-li la comunió. Si no fóra perquè es troba d'esquenes, seria el personatge principal de l'anda. És més alt que el propi sant, agenollat per rebre la comunió. La seua joventut, les ales i els vestits fan contrast i ressalten la humilitat, l'ancianitat i la fragilitat del nostre Sant Patró. També estan la parella de lleons bessons, de pell negra fosca i mansos com a gossos. I rematant la Coveta, el corb Providència, amb una rosqueta de pa al bec.”

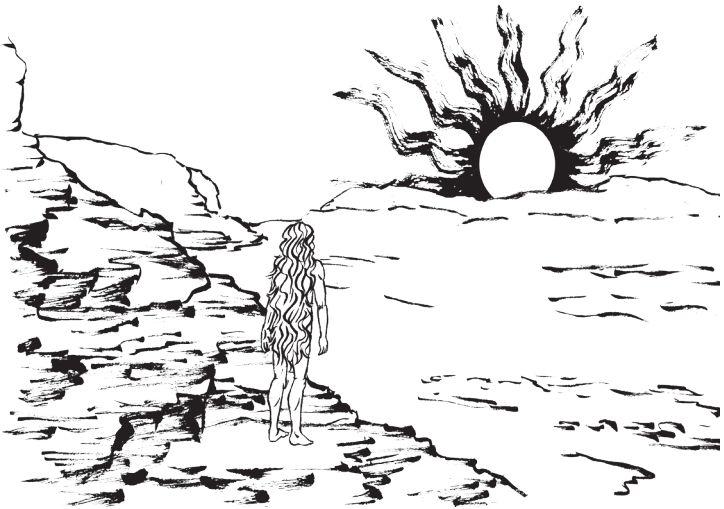
En eixe moment em vaig quedar bocabadat. Era la primera vegada que sentia que al corb que portava la rosqueta de pa tinguera nom i que el seu nom fòra Providència. Tampoc havia sentit mai que els lleons de la Coveta foren germans bessons o que a l'àngel que donava la comunió al sant li deien Serafi. Nelo em mirava amb eixos ulls divertits que ficava quan aconseguia sorprendre algú. Jo, mig atarantat, li vaig dir que tenia moltes històries que contar-me. Aleshores, Nelo, amb veu calmosa i sense parar de mirar l'anda, començà a contar-me altres històries fantàstiques dels personatges de la Coveta de sant Onofre...

El corb Providència

El pare Onofre pujava la muntanya tots els dies per fer la seua pregària saludant al nou dia. Li agradava esperar l'eixida del sol agenollat, assegut sobre les seues cames i ajupit cara a terra per suportar millor la frescor de la matinada. D'eixa postura, al moment de trencar l'alba, solia recitar molt lentament el parenostre a veu baixa. Aguaitava en direcció a l'est l'aparició del sol. Després, quan l'alba

esmunyia el primer raig de llum, s'alçava per rebre dret a l'astre de la llum. Ell no adorava el sol, això era

cosa de pagans, sinó al Déu creador de tot el que existeix. Obria les mans, com si abraçara tota la creació i començava el cant del psalm: “Quan contemple el cel, obra de les teues mans...”. El final del cant era una pregària d’adoració: “Glòria al

Pare, i al Fill i a l'Esperit Sant per sempre...”

Quan el sol ja havia calfat els seus membres, el pare Onofre baixava a la seua cova i agafava dos xicotets gots fets toscament amb fang, els omplia d'aigua a la font natural que brollava dins la cova, i els deixava sobre l'única pedra plana de la gruta, la que li servia de coixí per la nit i de taula pel dia. Esperava el seu visitant de tots els matins. Al moment, un aleteig suau el féu alçar la vista per contemplar la figura, negra i elegant, de l'au que s'acostava des del cel. El corb, traçava un cercle a l'aire i s'endinsava a la cova per anar a aterrar-se sobre la pedra plana, vora els gots d'aigua. Deixava damunt la taula la rosqueta de pa que sempre duia al

bec i alçava el coll pronunciant amb veu clara i profunda la salutació matinal: “Beneït siga Déu”. El pare Onofre somreia davant la salutació d’este corb parlador i contestava amb la fórmula ritual: “Siga sempre Beneït, Providència” i allargava la mà per acaronar el seu convidat, el qual, només sentir els dits rugosos del monjo, estirava el coll de plaer. Aleshores, el pare Onofre, com tots els dies, agafava la rosqueta de pa, pronunciava les paraules de benedicció dels aliments i trencava una quarta part per oferir-li-la al seu alat convidat. L’animal agafava amb el bec el tros de rosqueta, el banyava amb l’aigua que hi havia en un dels gots de fang i, amb dos moviments ràpids, se l’empapussava completament. Després s’inclinava sobre el

seu gotet de fang i bevia tres glops ràpids abans de m'emprendre el vol una altra vegada.

Onofre es quedava a la cova mirant el vol potent de Providència. El corb s'acostava tots els dies a la seua cova, quasi des del primer dia que arribà a la muntanya. Portava sempre al bec la seua rosqueta de pa i, tots els dies, li ac-

ceptava un quart de rosqueta. Per molt que algunes vegades haguera volgut que s'enduguera la meitat de la ració o tota la rosca sencera, l'animal sempre esperava a que se li oferira la quarta part del pa per agafar-la amb el pic, banyar-la en aigua, menjar-se-la i, després de tres glops d'aigua, tornar a volar cap al seu niu.

No sé si conegueu als corbs, més que siga per televisió o en internet. El corb és un au relativament gran, de plomatge negre i amb un bec fort, el que li permet menjar una gran varietats d'aliments, des de gra fins a la carn morta. Quan repartiren la popularitat entre tots els animals del món, al corb li tocà la pitjor part, perquè té quasi tan mala fama com el llop o

la serp. El fet de que al trobar-se un cadàver comence a alimentar-se per les parts més accessibles, aprofitant els forats del cos i en particular portant-li els ulls per arribar al cervell, no ha fet precisament que siga un animal molt ben reconegut. Cria corbs i et trauran els ulls. Però, a pesar de la seua mala imatge, heu de saber que el corb és una de les aus més intel·ligents de la terra. El seu cervell és, en comparació, dels més grans de totes les aus i és relativament fàcil de domesticar. A més a més, té molta facilitat per a la comunicació, amb un repertori de sons ben extens segons la situació i és capaç d'imitar les veus humanes millor que un lloro.

El nostre corb Providència havia nascut a les muntanyes de la

Tebaida, dins del desert egipci, prop de les comunitats de monjos eremites que construïren els seus monestirs en eixa solitària zona. De sos pares havia après, ja de ben jove, a aprofitar la proximitat d'eixos sants homes per a alimentar-se. Així, era capaç de trobar restes nutritius en les pobres deixalles que acumulaven als femers de les comunitats i també sabia quan podia acostar-se als horts monacals per menjar fruits dels arbres o per escarbar als camps i furtar els grans que servien de llavor a les noves collites. S'havia acostumat a la presència dels monjos i al seu ritme de vida. Els monestirs eren espais tranquils i silenciosos, només trencats pels tocs rítmics de campana cridant a l'oració, les salutacions rituals dels

monjos quan es trobaven o els cants acompassats de les seues pregàries. Tant s'havia fet a la vida dels monjos que arribà a imitar la salutació ritual que els sentia quan es trobaven als llocs comuns del monestir. El corb, que era un gran imitador, s'aprenqué la fórmula "Beneït siga Déu" amb eixa veu profunda i serena del homes sants de la Tebaida.

Un dia, en la seua cerca d'aliments de menjar per a ell i les seues cries, el nostre corb s'acostà a la senzilla construcció que feia de forn del monestir. Aguaitant per la finestreta véu, damunt la taula, una cistella de vime on el monjo forner anava deixant les rosques de pa que se servien a la taula de la comunitat. Eren una senzilles rosques de farina cuita no més grans que el cercle que

es pot fer amb la mà quan juntes els dits índex i polze. Just quan el corb començà amb tota la precaució a acostar-se a la cistella, entrà en l'habitació el monjo forner i, abans

que este home s'adonara de la presència del nostre animal, al nostre corb no se li ocorregué altra cosa que saludar-lo amb la fórmula que tantes vegades havia sentit als hu-

mans: “Beneït siga Déu”. El monjo forner, que encara no tenia les ulls acostumats a la foscor de l’habitació contestà amb la resposta ritual “Siga Beneït per sempre”. Fou en eixe moment quan s’adonà que al recinte no hi havia ningú, només el nostre au cautelós que, d’un bot, tornà a pujar-se a la finestra disposat a mamprendre el vol. Tanta gracia li féu al bon monjo la salutació del corb, que no tingué més remei que oferir-li una rosca de pa de la cistella. El nostre animalet, quan va vore la rosca de pa que li oferia el humà, es quedà parat a la finestra, mirant fixament la mà del monjo. Aleshores, amb un moviment ràpid, estirà el coll, agafà la rosca al bec i encara féu una xicoteta reverència abans d’envolar-se per retornar al cel amb

el cobdiciat regal. I així va ser com, tots els dies, després de sentir la campana que anunciava els precés de l'oració del matí, el nostre corb s'acostava a la finestra del forn del monestir, esperava l'entrada del monjo forner i amb la seua veu profunda el saludava amb la fórmula ritual "Beneït siga Déu". I tots els dies el monjo forner li contestava igualment: "Siga Beneït per sempre" i li oferia a continuació una rosqueta de pa que el nostre corb acceptava amb una reverència per tornar a la finestra i iniciar el vol cap a les muntanyes de l'interior del desert...

L'àngel Serafi

—Ser un àngel pot semblar un bon ofici —pensava Serafi mentres anava per l'univers d'una banda a l'altra—, però, de vegades, li falta un poc de no sé com dir-li...

Havia sigut àngel des del principi del temps, i més enllà, quan encara no hi havia ni temps. No era un mal àngel, simplement era diferent. Quan tots els essers celestials

s'inclinaven per a fer lloança a Déu, ell simplement s'ajupia xiulant en veu baixa una cançoneta graciosa. Déu Pare havia inclòs Serafi al grup dels àngels missatgers. Li tenia estima a este àngel tan espontani i alegre, la qual cosa contrariava molt a sant Miquel, el capità dels exèrcits celestials, al qui este angelet imaginatiu i festiu li semblava excessivament informal i juganer.

A la jerarquia dels àngels, ser membre del grup dels missatgers era considerat un dels màxims honors. De totes les tasques de les que s'encarregaven els àngels: lloar Déu, servir l'església triomfant, protegir els pobles, acompanyar i guardar els homes i en especial als peregrins, fer música amb els instruments celestials, etc... la de mis-

satgers de Déu era de les missions més desitjades, perquè permetien participar d'eixa especial relació que hi havia entre el Creador i les seues creatures més estimades.

A Serafi se li havia encarregat la tasca de procurar el sagrament de la comunió a un eremita del desert que havia consagrat sa vida a la meditació i l'oració. Tots els diumenges, l'àngel entrava al mon físic per acostar-se a la cova on vivia sant Onofre i iniciar el ritual de la comunió, que culminava quan el monjo combregava. Aleshores, el nostre àngel es retirava i deixava a l'anacoreta en la intimitat de la seua relació amb el Crist Redemptor fet carn sacramentada.

Eixe diumenge, quan va

arribar l'àngel, es va trobar sant Onofre assegut sobre una pedra i absort mirant al terra com uns escarabats anaven fent pilotes d'excrements, rodant, rodant... La cova es va il·luminar i l'anacoreta s'incorporà d'un bot i saludà a l'àngel :

—Beneït siga Déu

L'àngel, plegant les ales emplomades, contestà amb la fórmula ritual.

— Siga Beneït per sempre.

L'àngel esperà que el vell monjo s'agenollara, cavil·lant per a sí mateix: “Sap que serà l'últim diumenge de la seua vida terrenal”. Després començà a recitar el pare-nostre per iniciar la cerimònia del combregar. Esta vegada, després de la comunió del sant, Serafi no

va donar mitja volta ni va eixir-se'n cap el cel, com feia tots els dies. Va esperar un poc més i, quan sant Onofre va incorporar-se després la seua meditació, encara estava allí. El monjo li va interrogar amb un gest i l'àngel li respongué amb una pregunta:

—Què estaves fent quan he arribat?

Sant Onofre es quedà un punt sorprès davant de la pregunta de l'àngel. Deixà passar encara una estona abans de respondre:

—Mire totes les criatures que arriben a la cova. Les veig com van complint els plans del Nostre Senyor amb elles. Però, em pregunte pels humans. Fem el que fem per fugir del temps, i tot el que queda de nosaltres és pols volant pel vent...

En eixe moment bufà una lleu brisa. L'àngel féu un somriure i començà a ballar. Dos passos a la dreta, dos passos a l'esquerra; dos passos a la dreta, dos a l'esquerra... mentres ballava, s'acompanyava a si mateix amb un cant, quasi un murmuri d'una tonada monocorde al ritme del moviment dels peus. Aleshores, l'àngel allargà la mà i convida a ballar a l'anacoreta:

— Balla amb mi!

El vell sant s'acostà a l'àngel, l'agafà mà per mà, i imità els passos de manera que, a poca estona, ja es trobaven els dos ballant per dins la cova.

De colp, sant Onofre s'adonà que ja no ballava dins la cova, sinó que la seua dansa l'ha-

via transportat a altre lloc, molt lluny. Continuaven ballant junts, però en un altre paisatge. Pareixia un carrer de poble, amb cases emblanquinades o xapades de taulell per les façanes. Poc a poc, el ritme de l'improvisat ball anà disminuint. sant Onofre mirava a dreta i esquerra, perquè no reconeixia ni el

carrer ni el poble. Serafi, mentrestant, no deixava de somriure.

Agafà a sant Onofre d'una mà i li preguntà:

—Onofre, què veus?

El vellet es fixà en una casa de façana emblanquinada i, de sobte, va vore el que passava dins la casa.

—Veig una família reunida al voltant d'una taula —contestà Onofre—. Estan dinant, el matrimoni i els seus tres fills. Una xica jove i dos xiquets més menuts. El més xicotet té tres anys. La mare està malalta.

El rostre del vell monjo s'enfoscà mentres parlava.

— A la mare no li queden molts dies de vida. Ella, el seu home

i la filla major ho saben i cadascú enfronta això de distinta manera. La mare està preocupada pels seus fills, sobretot dels xicotets. També l'angoixa la incertitud del final de la vida. L'home no vol pensar, la seua dona, els fills, la soledat... són càrregues massa grans per afrontar-les, per això fa com si no, esperant que el temps faça camí. La filla major està preocupada per sa mare, pels seus germans, per son pare, per ella mateixa... És tot molt trist!

Aleshores, Serafi es ficà davant del monjo i li digué:

—Onofre, mira amb els meus ulls, veu amb la mateixa mirada de Déu.

Aleshores, amb la mà, tragué els ulls al vell sant. Sense do-

lor, amb la facilitat de qui agafa una poma d'un arbre. A continuació, a les conques buides del sant, va ficar-li els seus propis ulls. Després tornà a preguntar-li:

—Onofre, què veus?

El vell sant tornà la cara cap a la casa:

—Són rius! Dins la casa hi han cinc rius... L'aigua no para de fluir, pot ser calma, o es fa torrentina... Veig com l'aigua circula serena o com es fan grans remolins que la fan borbollar contracorrent. La mateixa aigua que en alguns trams és clara i transparent, un poc més avall es torna tèrbola color de fang. Són rius que avancen sempre. Avant, sense remei... Així és la nostra vida, ningú pot tornar arere, irremeiablement. Som rius curts

o amples riuades, cobrint cadascú el seu propi camí. Com l'aigua del riu, som fruit del nostre passat i un projecte de futur. I acabarem a la mar, que ens acollirà en un abraç que ens construirà per sempre, i no serem esclaus del temps mai més.

Serafi s'avançà per a ficar-se, altra vegada, davant de sant Onofre i tornà a dir-li:

—Onofre, pensa amb el meu cervell, que és el mateix coneixement de Déu.

Aleshores, amb les dos mans obrí el crani de sant Onofre, com si fóra un llibre. Li tragué el cervell i li ficà el seu propi cervell. Després li repetí la pregunta:

—Onofre, què veus?

El vell tornà a girar la cara cap a la casa.

—Veig el vent... no! Són corrents d'aire, cinc vents similars però de força i direcció diferents. Volen on volen, huracans, brises... Vents humits que van deixant aigua per on passen o vents freds que gellen el que toquen.

Onofre percebia el sentit de la seua visió. El vent és lliure. Via-tja on vol, no té camí ni guia. Així som, radicalment lliures per a construir-nos a nosaltres mateixos...

I per últim, Serafí tornà a ficar-se davant de sant Onofre i li digué:

—Onofre, estimat, sent amb el meu cor, que és el mateix amor de Déu.

L'àngel li obrí el pit amb el dit, com si fóra un ganivet afiladíssim, i li tragué el cor al sant i li ficà el seu propi cor. Tornà a preguntar-li:

— Onofre, què veus?

Sant Onofre girà el rostre i només encertà a dir:

—Són flames...

A la casa ja no hi havia casa. Tampoc hi havia dia. S'havia fet de nit i cinc nuclis de llum brillaven amb una intensitat extraordinària, com si el mateix sol s'haguera dividit en cinc llengües de foc. Aleshores, el vell sant va percebre amb tota claredat la intensitat de l'amor de Déu per l'home, amb una força capaç d'abrasar la pedra i de traspasar el mur més dur, inclús el

de la mort.

De cop, les cinc flames de foc augmentaren la seua intensitat i elevaren un torrent d'espurnes que il·luminaren el cel amb una claror

com la del mateix dia. Al moment, les cinc llengües de llum esclataren amb una pluja d'estreles que va cobrir la terra sencera.

Sant Onofre es trobà una altra vegada a la seua cova, agafant mà a mà a Serafi que continuava mussitant la tonada del ball: Dos passos a la dreta, dos passos a l'esquerra; dos passos a la dreta...

Quan acabaren la dansa, el vell sant, esgotat per l'experiència viscuda, s'assegué sobre la pedra plana de la cova. L'àngel Serafi es donà la volta per a envolar-se cap al cel. A la seua esquena, sant Onofre l'acomiadà diguent:

—M'agradat molt la dansa. Tornarem a ballar junts?

Serafi es girà amb un

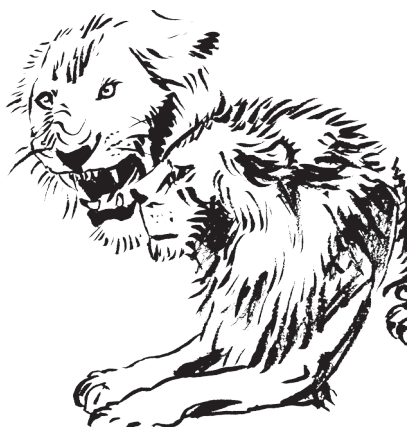
somriure a la vegada que obria les seues ales emplomades:

—Clar que sí! La propera vegada que es vejam i sempre que vullgues!

A la setmana següent, al cel, mentres milers d'àngels i una multitud de sants i santes lloaven Déu i el glorificaven, a un racó de l'espai celestial, un vell resplendent i un àngel jove, agafats de les mans, ballaven la seua dansa d'alabança: Dos passos a la dreta, dos passos a l'esquerra; dos a la dreta, dos a l'esquerra...

**Els lleons
bessons**

Jo
sóc Lea. Sóc
una lleona
africana i

visc a les terres eixutes del desert de Tebaida. Heu de saber que els lleons som territorials i que solem viure en grup, sobretot les femelles, que s'ajunten fent manada amb uns pocs mascles. Dels mascles, un dirigeix el grup, com a cap. Els joves mascles, quan arriben a la maduresa, abandonen el grup i fan vida solitària fins que puguen trobar una

altra manada que els accepte. Si un mascle solitari troba un grup sense cap o amb un mascle dominant afeblit, pren possessió de la manada i el primer que fa es matar els cabdells, perquè les femelles inicien un nou cicle vital al seu manament.

Joc sóc Lea i tinc un germà bessó al qui diuen Leo. Tots dos som germans de ventrada. Eixe any vàrem nàixer cinc cries dins la manada, el que suposava una quantitat de cabdells massa alta perquè tots sobrevisqueren al desert. La nostra vida al desert d'Egipte és dura i complicada. Encara que els lleons som animals poderosos, les condicions de supervivència són molt difícils per la carestia d'aigua i d'aliments. A més a més, el meu germà Leo i jo som lleons de pell

bruna, quasi negra, el que ens dóna un aspecte una mica diferent al de la resta del nostre grup.

Va ser la nostra pell més fosca la que ens va salvar de morir, una vesprada que ens atacaren un grup de hienes tacades. Ja teníem dos anys i jo ja destacava per la meua intel·ligència i per la meua facilitat a l'hora de plantejar estratègies útils per a menjar millor o obtindre aigua amb més facilitat. Estava fent-se de nit quan baixaren les hienes tacades amb fam de cabdells de lleó. Jo, a l'adonar-me del perill, vaig convèncer el meu germà perquè es tombarem immòbils a terra, sense destacar en la penombra. Gràcies a això, les hienes varen tardar en descobrir-nos i el nostre cap de manada va poder arribar a temps per

a defensar-nos. Però les hienes no són fàcils de doblegar, amb les seues poderoses mandíbules i d'aquella lluita, el nostre cap va quedar malferit d'una pota i, al temps, un nou mascle solitari va arribar per reptar-lo pel domini de la manada. Jo, que em malfiava del resultat de la lluita entre els dos, vaig pregar al meu germà perquè fugirem de la planura cap a les muntanyes. I tot just, perquè des de dalt de les muntanyes vàrem presenciar el final del feroç enfrontament i com el nou cap de la manada, vencedor de la lluita, acabava amb la vida dels meus germans i de la resta dels cabdells.

I va ser així com Leo i jo, els bessons negres, es convertirem en una parella de lleons nòmades, sense manada.

A partir d'eixe moment, Leo i jo s'enfrontàrem junts per la supervivència a les terres del desert d'Egipte. Caçàvem de nit, aprofitant el color de la nostra pell i el pas amortit de les nostres urpes retràctils. Jo sóc astuta i ràpida, Leo fort i resistent. De dia dormitàvem amagats en coves o a l'ombra de les roques. El principal problema que

teníem era l'aigua ja que, al desert,

les poques fonts que hi havien solien estar controlades per altres marnades de lleons que no ens permetien romandre molt de temps al seu territori.

Una vegada, ja tindrien més de quatre anys, arribàrem a unes muntanyes desconegudes, ja que era la primera vegada que s'internàvem per eixa zona. La nit de caça havia anat prou bé, havíem pogut matar un moltó i se'l havíem menjat a tota pressa. L'únic problema era trobar aigua per a associar la nostra set. Començarem a deambular entre les roques fins que, passat el migdia, Leo va trobar una cova amb una fonteta que traïa un raig d'aigua. Dins la cova hi havia dos humans, un estava viu, l'altre mort. Nosaltres no els férem ni cas, urgits

per la set com estàvem. Encara que alguna vegada havíem tingut que menjar carn morta, el cadàver de la cova a penes era pell i ossos i l'altre humà es trobava tan paralytitzat que no suposava cap perill. Leo i jo ens llançarem sobre el raig d'aigua que brollava de terra, però, l'aigua era escassa i amb molt esforç la podíem llepar. Aleshores, comencí a escarbar per augmentar la font. Al poc, Leo, molt més fort, compregué el que volia fer i m'ajudà a engrandir el forat amb les seues poderoses urpes. En un moment férem una fossa prou gran com per a soterrar a una persona i, al fons, s'havia format un bassalet d'aigua on els dos, àvids, associàrem la nostra set. Una vegada havíem begut i abans d'eixir de la cova, el meu germà encara es

va detindre a mirar fixament als ulls de l'home que es trobava dempeus, i féu un rugit que assonà com un tro per tota la muntanya i deixàrem al poble humà tremolant com una fulla d'ametller a la brisa.

Després d'haver begut, Leo

i jo isquérem de la cova tranquils, relaxats i amb la intenció de trobar una penya fresca o una ombra entre roques on passar la resta del dia. Però, vet aquí que, de colp i repent, un terratrèmol sacsejà tota la muntanya. Fou un terratrèmol fort i el meu germà i jo baixarem corregent cap a la planura, just a punt per a divisar, baix d'una acàcia nana, una xicoteta manada de lleons formada per dos femelles i un vell mascle. Leo, al vore al grup des de la distància em féu un senyal i em digué: “Germana, crec que acabem de trobar a la nostra nova família”. I cap allí s’acostaren disposats a iniciar una nova vida.

Epíleg

Estes i d'altres històries em contava Nelo als nostres encontres per l'avinguda de Quart de Poblet, a les festes de sant Onofre. Contes sobre el sant i històries sobre els veïns del poble als dies de festa. Em parlava de com el poble, fa més de cent anys, pujava per on ara és l'avinguda i que aleshores era una sendere-ta entre hortes. Per allí anaven tots fins arribar a mitat de trajecte, on hi havia un gran barranc. Els que feien eixe any la festa, els "quintos", creuaven el barranc i pujaven fins a l'ermita, on els esperava l'ermità

amb l'església oberta i repicant en la nit la campaneta de la façana. Aleshores, els quintos, fent-se llum amb els seus coets de tenalla, baixaven cap al poble, la Coveta del sant al muscle, fins creuar el barranc, on estava la resta dels veïns esperant amb la banda de música, i ja continuaven tots junts la Passejà pels carrers del poble. Nelo m'explicava com els homes majors, els vells llauradors de Quart de Poblet, vestits amb la seua millor brusa de llaurador de cotó negre, feien tota la Passejà caminant a les vores de l'anda amb els seus garrots, per fer-li escorta al sant. O com les dones que

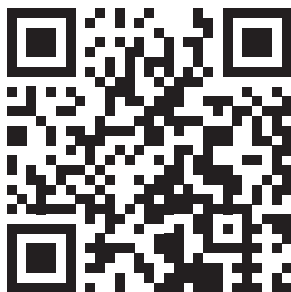
engalanaven la Coveta per eixir de
Passejà, carregant-la de flor, busca-
ven un niu de pardalet per a ficar-lo
dalt de la palmera, que si trobaven

un amb ouets i tot, millor. També em parlava de personatges de Quart de Poblet, com l'agüelo Fus, que era dolçainer a les processons i venia en festes unes traquetes baratetes que resultaven molt fluixetes. S'en-cenien i feien: fixxx... fixxx... fixxx... pum, fixx, pum, i la gent li deia: "Fora Fus...! Fora Fus...!" O com els veïns es fabricaven els seus propis coets, amb canya, pólvora de caçar, cendra, carbó i cordelet de cànem... Eren tantes i tantes les històries que contava Nelo que podríem escriure més de mil llibres sobre el nostre patró, la nostra Passejà i el nostre poble!!

Este llibre es va acabar d'estampar a l'impremta Lobasol de València, el dia 1 de juny de 2014, festa de la Mare de Déu de la Llum, patrona de Quart de Poblet

www.amicsdelapasseja.com